

Notranjec

GLASILO

POLITIČNEGA IN GOSPODARSKEGA DRUŠTVA
ZA NOTRANJSKO V POSTOJNI.

Izhaja vsako soboto in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 v. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani Breg šte. 12.

Inserati
se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K. Pri večkratni objavi primeren popust. Mala naznanila po 20 vin. od petit-vrstice.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

1907.

Leto 1907 bo stalo v znamenju volitev. Volilni boj na podlagi splošne in jednake volilne pravice bo najširše sloje prebivalstva vzdramil, njemu bodo kratko nato — klerikalci si pri vladi izpogode baje, da že koncem maja! — sledile na Kranjskem deželnozborske volitve.

Ne gre se ravno za ves blagor kmetskega stanu, če pri volitvah prodere ali ne, tudi ni vedno zmagovita stranka res močna, ker zmaga mnogokrat z nasiljem in zvijačami, vendar je že nekako častno vprašanje okraja, kakšna stranka ga zastopa v postavo-dajalnem zboru. Naravnost neizmerne važnosti pa je za kmeta, kdo ga zastopa v deželnem zboru, ki rešuje za kmeta neposredno pomembna vprašanja.

Za obojno delo — za volilno agitacijo tedaj in za tisto mirno napredovanje kmeta, ki se vrši tudi brez in kljub volitvam — je glasilo neprecenljivo orožje. „Notranjec“ je zvesti branitelj interesov kmetskega stanu.

„Notranjec“ bo v dosedanji obliki izhajal tudi l. 1907. Cena mu ostane 4 K na leto.

V uvodniku bo obdeloval splošna politična vprašanja, v političnem delu, ki se nekoliko razširi, bomo zasledovali dnevno politiko, v domačih vesteh zanimivosti iz naše ožje domovine, v „prosveti“ prinesemo za izboljšanje izobrazbe in zdravstva pomembne stvari, gospodarski članek in gospodarske notice pa bodo navajale k umnemu in podjetnemu gospodarjenju.

Ob volitvah bo izhajal „Notranjec“ po potrebi tudi večkrat na teden. Če se število naročnikov pomnoži, se list razširi.

„Notranjec“ si je v dveletni dobi, odkar izhaja, pridobil obilo zavednih somišljenikov. Da bo mogel z uspehom nadaljevati svoje delo kot samostojno

agrarno glasilo, v to mu treba sodelovanja vseh prijateljev. Podpirajte ga s stvarnimi poročili in članki, pridobite mu bralcev, pridobite mu podpornikov.

Politične vesti.

Klerikalci si zelo prizadevajo, da bi spravili obmejne denarne zavode pod svojo zvezo, da bi tako pridobili boljšo denarno podlago za vsa svoja strankarska podjetja. Opravljajo in obrekujejo zdaj uradnike celjske „Zadružne zveze“, ker niso — klerikalci.

V Brežicah se je osnoval nov lokalni list „Posavska straža“. Naloga mu je, da izpodrine nemškutarški otok v slovenskem morju, nemškutarstvo brežiško, ki živi od Slovencev, pa jih hoče uničiti. Brežiško nemštvo je vse ponarejeno in podkupljivo. Pravkar se poslavlja veliki zaščitnik germanstva, okrajni glavar Vistarini od glavarskega stola, ker je — poneveril denar za reveže!

Slovinci na Koroškem so zmagali v Selah pri Borovljah, v Št. Štefanu na Zili, v Grebinju (nazaj pridobljena občina), v Št. Vidu v Podzimi (zopet naša), v Spod. Dravogradu (prvič zmagali).

Deželni zbori nižjeavstrijski, gorenjeavstrijski, solnograški, štajerski, koroški, šlezski, predarlski, tržaški, moravski in češki so se te dni zbrali h kratkim zborovanjem, da dovolijo takozvane „deželne potrebe“. V drugih deželah, kjer so hudi strankarski in narodni boji, bo oskrbela „deželne potrebe“ cesarska naredba, ki bodo dovolila, da deželni odbori pobere davke v dosedanji višini. Nižjeavstrijski deželni zbor je sklenil, da se za to deželo uvede volilna dolžnost za državno-zborske volitve. Kdor ne pojde volit, zapade denarni kazni.

Domače vesti.

Naročnina 4 K za celo leto se pošilja na naslov „Upravništvo Notranjca“ v Ljubljani, tiskarna Blasnikovih nasl.

Dopisnikom sporočamo, da naj upošiljajo daljše dopise vedno že tako, da pridejo vsako sredo v uredništvo, krajše stvari za četrtek dopoldne, zelo nujne kratke notice, če pridejo ekspresno, moremo vsprejeti tudi še v petek. Želimo si poročil o ukrepih občinskih in cestnih odborov ter javnih oblastnij sploh, o prometnih razmerah, o položaju živinoreje, mlekarstvu, stanju poljskih pridelkov, o gozdnem gospodarstvu, o zadrugah, trgovinskih zvezah, o zdravstvenem stanju, o šolah ter o vseh takih dogodkih, ki zanimajo širše občinstvo.

Obdarovanje revne šolske mladine v Postojni, o katerem smo v našem zadnjem listu govorili, se je vršilo v nedeljo ob 4. uri popoldne v hotelu pri ogrski kroni. Sodelovalo je učiteljstvo, otroci so lepo deklamovali in peli. Obdarovanih je bilo 170 šolarjev z obleko vredno nad 350 K.

Razsodba glede delitve postojnske gmajne. C. kr. deželna komisija za agrarske operacije je v svoji seji dne 11. oktobra 1906 ugodila prošnji postojnskih

opravičencev za nadrobno razdelitev gmajne. Izvzet pa je oni del gmajne, ki se namerava po komisiji za pogozdovanje Krasa še pogozditi, oziroma, katerega je omenjena komisija že pogozdila. Razsodba ni nikogar zadovoljila; opravičenci soglasno zahtevajo, da naj se razdeli cela gmajna brez razlike. Ako imajo borovi nasadi značaj gozdov, za katere je potrebno iz javnih ozirov posebno oskrbovanje, se da vse to prav lahko doseči tudi tedaj, če se ti nasadi med opravičence razdele. Si li more kdo misliti, da bodo borovi nasadi slabše uspevali, ako bodo imeli pravega lastnika, kakor če so skupna last brezbrizne skupine. Li ne bo skrbni gospodar bolj pazil na svoj del nasada, kakor če ostanejo borovi nasadi nerazdeljeni in brez pravega gospodarja. Oblastva imajo itak sredstev dovolj, da zamorejo strogo nadzorovati dotične nasade in njih gospodarje. Trško oskrbništvo postojnsko je pustilo razsodbo takoj in v tolikih izvodih natisniti, da je dobil vsak posamezni opravičenec po en izvod. Vsi opravičenci brez izjeme so izjavili, da se zoper razsodbo pritožijo na c. kr. ministrsko komisijo za agrarske operacije na Dunaju.

Iz Postojne. Kakor znano, namerava se ustanoviti za občino Postojna „Vzajemno društvo za zavarovanje goveje živine“, katero je bilo vže

Listek.

V Silvestrovi polnoči.

Vilko Vilanov.

(Konec.)

Bal se je samega sebe . . .

Težki oblaki so se jeli plaziti po tesni sobici in legli so mladeniču na razbeljeno čelo . . .

„Anica, ti si nezvesta . . . ?? ti nisi več moja . . . ? — Kje sem vendar? Moj Bog! — Anica! — — —“

Dalje ni mogel, omagal je in se zgrudil na stol in njegove ustne so šepetale:

„Tedaj nezvesta . . . Ne, Anica, tebe ne kolnem, ker poznam tvoje mehko srce, toda proklet bodi F., poznam ga, lažnjivca! Ne bil bi mu zavisten, ko bi te res ljubil, pa on — on je — — zapeljivec . . . Z bogom ideali, z bogom lepa mladost! Posloviti se moram od tebe in moja pot bo šla čez puste dni in taval bom in hrepenel samo še za poljubom bele smrti, da me reši iz teh mučnih trenutkov . . .“

Od tega dne je ostalo Viljemu lice mračno in oko, polno nezaupanja, je zrlo samo v tla. Na ustnih pa se mu je vedno zibalo njeno sladko ime, da je ni mogel pozabiti . . . Ideali so izginjali, veselje se je vmikalo žalosti, ki se je selila v prsi v dolgih curkih . . .

* * *

Včasih sem potrkal na vrata njegove sobice, pa ni bilo odgovora. Odprl sem stare duri, pogledal v sobo, pa ni ga bilo doma. Na mizi so bile razmetane knjige,

stene so plaho zrle druga v drugo, on pa je zahajal v zakajeno beznico k „Gambrinu.“ Pil je tam sleherni večer, poleg njega je sedela izpita natakarica in navadno sta bila sama . . .

Viljem je pojil razorano dušo v strastnih poljubih izsesanega dekleta in pozabljal v njeni zapeljivosti svoje gorje . . .

III.

Tiha Silvestrova polnoč je plavala v svet, ko je Viljem pijan stopal proti parku. Noga se mu je zapletala v nogo, da ni imel korak nikake smeri.

Pred samotno klopjo postane in vzdigne upalo lice. Oči so jo zazrle . . .

Anica je bila zamišljena.

Neke nejasne konture tistega lepega obraza so silile Viljemu pred oči. Nehote je prišel k njej, glavo, polno alkohola je položil na njena kolena in zadremal, ne da bi se ganile njegove ustne.

Anica se je vzdramila iz težkih misli, pogledala ga je plašno in vzdrgetala po vseh udih, ko je videla pred sabo žrtev svoje nehvaležnosti. Tiste ustne, ki je pred letom tlela na njih ljubezen, so bile mlačne, tuji poljubi so viseli na njih. Njegovo lice je bilo upalo, pod očmi so se delali kolobarji. Mladost je izginila iz gladkega čela in usoda je zaorala vanj par ostrih brazd . . .

Viljem je sladko dremal, omamljen od Bakhovih poljubov . . . Nepremično je zrlo deklet v njegov mračni obraz, tesnilo se ji je srce in gorke solze so ji padale iz oči v njegove razmršene lase. Neizrečen stud do F.

pred leti prepotrebno. Bilo je tudi vže skupno posvetovanje, pri katerem so mnogobrojno zbrani živinorejci pretresovali, kako naj bi se društvo ustanovilo, in kakšna naj bi mu bila pravila. Gospod Andrej Burger dobil je od Sežanske zavarovalnice, katera jako dobro uspeva, en izvod pravil, katera so bila takrat prebrana ter z malimi opazkami od strani živinorejcev popravljena in sprejeta. Nato je bil izvoljen osnovni oziroma pripravljalni odbor, kateri je dobil nalogo, da vse potrebno za ustanovitev preskrbi ter vpošlje pravila v odobrenje, tako, da se bode potem z novim letom pričelo z delovanjem. In res, pripravljalni odbor se je potrudil, da vso stvar kar mogoče najhitreje uredi in je tudi pravila v odobrenje takoj dostavil političnemu oblastvu v Postojni. A od tega časa minevajo dnevi, tedni, celo meseci, in od pravil ni več duha ne sluha; pričakujemo in pričakujemo. a jih do danes še nismo pričakali. Opomniti pa moramo tudi, da smo med tem časom za pravila vže enkrat ekspresno na vis. dež. vlado v Ljubljani urgirali in prosili, da bi se z odobrenjem pospešilo. In tudi to ni nič pomagalo! Vprašamo tedaj vis. dež. vlado v Ljubljani, kaj je pravzaprav s pravili, bodo li odobrena ali ne! V tako dolgem času bi se dala pregledati in odobriti že cela knjiga obsegajoča par sto strani in ne pravila, koja

imajo bornih 8 pisanih strani na pisarniškem formatu. Prepričani smo, da ako bi mesto tega društva ustanavljali kak nemški Turn- ali Gesang-Verein, bi bila gotovo pravila v najkrajšem času potrjena, in bi pri takem nepotrebem delu gotovo ne delala nikakih ovir. Toliko za danes, drugič pa kaj več!

Prizadeti živinorejci.

Občni zbor godbenega društva v Postojni bo v nedeljo dne 30. t. m. v hotelu pri kroni.

1 meter visok sneg je pokrilo vso deželo. Železniški promet je osobito na Notranjskem silno oviran.

Legar, ki ni legar. Koliko hrupa in beganja je bilo po Postojni zaradi bolezni, ki se je pojavila meseca oktobra t. l. Bolezni so dali ime legar in ker so jo tako imenovali, so se izvajale iz tega imena tudi vse posledice. Postojna je trpela vsled tega veliko škode in ne da se lahko preračunati, koliko krvavih posledic bo še iz tega nastalo. Okrožni zdravnik senožeški gospod dr. Gregorič, ki je bil poklican k nekemu bolniku v Postojno je opravičeno dvomil, da je dotičnik zbolel na legarju, če tudi je bila na bolnikovih vratih obešena svarilna tabla z napisom: „Tukaj je legar“. Da bi se temeljito prepričal, je poslal nekoliko bolnikovih ekskrementov na kemično-mikroskopični in bakteriološki laboratorij doktorjev Maks in Adolf

je legal v njeno dušo, do onega podleža, ki se je delal pred njenimi očmi nedolžnega, za njenim hrbtom pa je prodajal svojo kramarsko ljubezen, kjer se mu je zdelo. Ta zapeljivec je bil edini vzrok, da so upala ta lepa lica, da so usahnile te polne ustne, da je postal mladenič zdaj žrtev propalosti. Ko bi ne bilo nje nocoj sem, lahko bi siromak zmrznil v tej hladni noči . . .

Znova je lila ljubezen v dušo, čistejša, kakor je bila pred letom. In vzklonila je mladenka svoje razkošne ustne, pritisnila jih na njegovo vdrto lice tako strastno, da so se vanj vsesale . . .

Viljem ni čutil tega kipečega poljuba, še vedno je dremal . . .

Iz stolpov je bilo kladivo dvanajsto uro, uro duhov. Razuzdano je zatulila burja v park, kakor bi vstajali duhovi in plakali pred vrati večnosti. Anica je zatrepetala, groza se jo je polastila in vzdramila je spečega mladeniča.

Vzdignil je svoje oči in znova je zažvižgala burja z vso strastjo čez park. Zadnji list je zaplakal na golih vejah in odnesel ga je razsrjeni piš visoko v zrak . . .

Viljemu se je jasnilo v glavi. Boječe se je ozrl na dekle in spoznal je v njenih očeh svojo Anico. Strastno je vzkipel srce, ljubezen je švignila vanj in približale so se ustne ustnam in roke so objele telo in poljub je lil v poljub . . .

V tretje je zapiskala burja skozi golo vejevje v stolpih je poslednjič udarilo kladivo in čez prag minljivosti so zadivjale bridkosti in zdrčale v globoko

brezno . . . V mračnih daljah pa je vstajalo novo leto in v svet je plavala radost in ljubezen — — —

Na duši je drhtela duša, na prsih prsi, na ustnih ustne, na poljubu poljub in ljubezen je tlela na altarjih srca, čista, brezmadežna ljubezen iz Silvestrove polnoči . . .

Kmečka vstaja.

Zgodovinska povest iz 16. stoletja. — Hrvaški spisal Avgust Šenoa.

(Dalje.)

Težko so čakali pri Iliji Gregoriču na Jano. Ilija se je bil ravno vrnil s pota. Stari Jurko je v kotu prisluškoval, ali ne pride že Jana domov. Žena Kata pa je pred durmi zrla v noč, da jo kje izpazi. Jug je žvižgal skozi vas. „Ha, ha“, pridere grozen smeh skozi noč. Za mejo priteče bosa, razgaljena ženska. Temni lasje in belo krilo se ji v vetru ovijajo krog telesa. V diru prileti do Ilijine kočice.

„Za rane božje“, zavpije Kata, se prekriža in zbeži v sobo.

„Kaj je“, skoči Ilija in Jurko dvigne glavo. Ta hip skoči v sobo blede in upadla, razčesana in razgaljena — Jana. Pleše kot da jo vrti vrag po sobi. In v smehu kriči:

„Ha, ha, jaz sem Arlandova Dora, ha, ha.“ Kot mrtva se zgrudi.

Kata omedli, Ilija priskoči k devojkici, a Jurko se vzdigne na noge, vzbudi slepe oči in zajeclja:

„Jana, moja Jana! Kje si?“ — —

Golles na Dunaju v preiskovanje. Te dni je došlo o preiskovanji iz katerega je nedvomno razvidno, da o legarju ni nobenega govora. Ker se pri drugih bolnikih ni izvršilo slično bakteriološko preiskovanje, zato ne moremo verjeti in tudi ni verjetno, da bi bili vsi drugi slučajji legar. Bi li ne bilo dobro, da bi se, predno se je iskalo zločinca v vodi, pravega krivca poznalo?

Iz Črnega vrha. V soboto, 29. t. m. je pri deželni sodnji v Ljubljani glavna razprava proti Frančiški Kavčič, Mariji Skvarča, Katarini Homovec, Ivani in Antoniji Felc, Ivanu Homovec, ker so po dogovoru hudobno poškodovali tujo lastnino, s tem da so metali v hišo Vidmarjevo polena in kamenje, Frančiška Kavčič pa še posebej radi javnega nasilstva, ker se je zoperstavila orožniku.

Od Pivke 26. decembra 1906. Domoljub št. 51 navaja v svojih poročilih med drugim tudi poročilo glede vedenja šolarjev v Trnju v „Notranjcu“ števil. 51 kot neresnično. — Ker so pa bili poredni šolarji tudi že kaznovani, se more reči, da bi bilo želeti, naj bi se poučevanje dečkov višjih oddelkov na deželi ne izročevalo učiteljicam, kar je tudi želja občinstva. Dobro nam je znano, da šolarji višjih oddelkov na deželi s svojim vedenjem tudi strogim učiteljem dostikrat

težave in sitnosti napravljajo. Te vrstice naj bi zadoštovale na odgovor Domoljubu št. 51. Pisali bi še lahko več o enakih slučajjih, ker bi se gospodične brez vzroka in potrebe čutile žaljene, torej to opustimo.

Ceno maščevanje. Ko je nekdo pred kratkim nabiral v Postojni naročnino za „Mladostenca“, mu je baje nekdo obljubil 10 naročnin, ako bo smel zato svojega osebnega nasprotnika v listu prav nepošteno obriti. Zadnji „Mladostenec“ je res prinesel dotični dopis poln laži in neutemeljenih očitanj možu, ki maščevalnemu nasprotniku ni storil druge krivice, kakor to, da je vestno varoval občinsko posest.

XIII. redni občni zbor „Postojnskega Sokola“ se je vršil dne 7. grudna v gostilniških prostorih br. Frana Arko v navzočnosti 28 članov. Br. starosta dr. Fran Pikel je pozdravil s prisrčnimi besedami zbrane „Sokole“ in jim zaklical sokolski „Nazdar!“ Na to je tajnik br. Fran Kuttin ml. poročal o delovanju društva v minulem letu. Društvo je imelo 106 rednih in 1 častnega člana. Odbor je ukrepal v 8 sejah. Dne 24. svečana vršila se je v veliki dvorani „Narodnega hotela“ običajna društvena maškarada pod naslovom „Na planinah“. Za sijajni uspeh te prireditve se imamo zahvaliti blag. gospé županji Mariji Pikel, br. Franu Križetu in br. Franu Paternostru. — Društvo je pri-

XIX.

V sobo gospe Uršule prileti Anka Konjska. „Gospod Ambrož je izdahnil“, ji zakliče. „Česar smo se bali že mesec dni, se je zdaj zgodilo.“

„Anka, moja najjačja podpora se je zgrudila v grob“, reče Uršula vsa prepadena.

„Da, mati, zgrabite priliko. Tahi je nekaj mehkejši.“

„A moja obljuba?“ „Ne veže vas več, v par mesecih mine onih troje let, v kojih se ima Milić vrniti. Vrh tega Milića ni več na svetu.“

In Anka nato privede v sobo Sofijo in za njo fiškala Drmačiča, onega Drmačiča, ki je Tahiju delal zapreke pri kastelanki in ki je pred Tahom komaj odnesel pete.

Drmačič je čul praviti, da je bil od Anke poslan iskat Milića in da ga je našel kot sužnja v Banjiluki.

„Živ?“ zatrepeče Sofija.

„Krvoločni Turki“, nadaljuje Drmačič, „mučijo kristjane, da je bogu plakati. Na Milićev nasvet so se sužnji zarotili. A ko so se pod njega vodstvom hoteli vzbuniti, jih je nekdo izdal. Prokleti izdajalec!“ krikne fiškal, dočim se Sofija trese kot šiba.

„A Miliću so odsekali glavo.“ „Gorje“, vzdihne devojka in se zgrudi brez zavesti.

„Kdo ti je to povedal“, vpraša Uršula ostro.

„Beraški menih, ki je ostanke vrlega junaka pokopal.“

„Resnica?“

„Zaklinjam se pri svojem odrešenju!“ in fiškal vzdigne tri prste.

„Idi“, zamahne Uršula.

* * *

Ne dolgo po tem razgovoru je korakal Drmačič proti Vukovini, kamor sta ga s pismom na Alapiča odposlala Uršula in Ana Konjska. Zakaj je Sofija zavrnila, ko je začula o Milićevi smrti? Ta misel je Drmačiču hodila po glavi. Morda jo mu ujasni pismo? Razpečati pismo in bere.

Velevezorni gospod!

Da je Ambrož umrl, to menda veste. Zdaj bo lažje delati na ženitev Gavra, Tahovega sina, z mojo sestro Sofijo, kateri je že sporočeno po Drmačiču, da je umrl Milić. Delajmo naglo. Tahi se še brani. A javiti Vam moram, da se kmetje krog Susjeda zelo bunijo. Ne skrbite zato, upor že udušimo, a stvar Vam sporočam, da se stari volk omehča. Ko pokopljemo Ambroža, pojde moja mati v Mokrice, da odtod lažje koplje rove proti Susjedu. Pozdrav in poklon

Vaša udana Ana Konjska.

„Oho!“ skoči Drmačič na noge. „Tahi in Uršula se hoče zmiriti preko moje glave. Tahi naj še nadalje sedi na Susjedu! Ha, ha. Tudi ta gospoda zna tako varati? Dobro. Zdaj se kažipoti menjajo.“

In fiškal spravi pismo, se pelje čez Savo, a ne krene v Vukovino.

redilo 1 pešizlet z naraščajem, udeležilo se korporativno z zastavo slavnosti „Ilirskega Sokola“ v Ilirski Bistrici z 24 brati v kroju, sodelovalo pri odkritju Miroslav Vilharjevega spomenika, ob koji priliki je br. starosta položil na spomenik krasen lavorov venec. Dne 1.—3. kimavca udeležilo se je 14 bratov I. hrvatskega vsesokolskega izleta v Zagreb v društveni opravi. Med letom odposlalo se je več brzojavnih pozdravov o priliki raznih slavnosti bratskih društev. Kot tajnik in orodjar naznanil je še, da se ni nabavilo v preteklem letu nič novega orodja, torej znaša vrednost društvenega inventarja po odbitku 10 % za obrabo še 1947 K 4 v. Tajnikovo in orodjarjevo poročilo se je sprejelo z odobravanjem. — Za tem je poročal br. Dragotin Vičič, da je imelo društvo 1174 K 34 v dohodkov in 1002 K 70 v stroškov, torej čistega ostanka 171 K 66 v. Br. Fran Ditrich, kot pregledovalec računov izjavlja, da je račune pregledal in jih našel v popolnem redu ter predlaga, da se izreče br. blagajniku in ostalemu odboru absolutorij. Predlog je bil soglasno sprejet. Načelnikov namestnik br. Janko Prosenc poroča: telovadilo se je dvakrat na teden in sicer v torek in petek: I. Telovadba članov od 7—10 ure zvečer in II. Telovadba naraščaja od 6—7 ure zvečer. Statistični pregled obiska kaže:

	Udeležba v vsem skupaj	Število ur	Povprek na uro	Največ	Najmanj
Člani	448	101	4.4	6	2
Naraščaj	1149	70	15.8	18	12

K telovadbi naraščaja pripomni še, da se tri mesece vsled epidemije ni telovadilo, ker so bile tudi šole zaprte. Člani so javno nastopili pri javni telovadbi v Ilirski Bistrici in s prostimi vajami v Zagrebu. — Konečno pozivlja brate, naj vendar že enkrat opuste malobrižnost do telovadbe ter naj zahajajo v telovadnico redno in nepretrgano. Poročilo je bilo z odobravanjem sprejeto. Na to so se vršile volitve. Na predlog br. Janka Prosenca je bil br. Dragotin Vičič z vsklikom izvoljen za starosta, enako na predlog istega brata br. Fran Kuttin ml. za podstarosta. Načelnikom je bil izvoljen br. Janko Prosenc, v ostali odbor pa br. Radoslav Smerdelj, Janko Jaške, Filip Jager, Josip Rusjan, Fran Vilhar in Janko Jež; pregledovalcem računov pa Lovrenc Kubišta, Franjo Kutin st. in Makso Šeber. Pri slučajnostih se je sprejel predlog br. Janka Prosenca, da se priredi v predpustu običajna maskarada. — V odborovi seji dne 11. grudna t. l. konstituiral se je odbor naslednje: Starosta: br. Dragotin Vičič; podstarosta: br. Fran Kuttin ml.; načelnik: br. Janko Prosenc; tajnik: br. Radoslav Smerdelj; blagajnik: br. Janko Jaške; orodjar: br. Fran Vilhar; odborniki: br. Josip Rusjan, br. Filip Jager in br. Janko Jež.

—c.

Prosveta.

Koledar za kmetovalca 1907 ki ga je uredil drž. mlek. nadzornik Legvart, je ravnokar izšel. Koledar so spisali najboljši slovenski strokovnjaki iz vseh strok kmetijstva v kratkih in umljivih člankih, kmetovalcu vedno potrebnih. Vsebina koledarju je: Kratek opis umne živinoreje, različne razpredelnice o krmi, krmljenje goveje živine in prašičev, prašičereja, mlekarstvo, preiskovanje mleka, bolezni mleka, mlekarsko in sirarsko združništvo. Obdelovanje travnikov, naprava umetnih travnikov, osuševanje travnikov. Umetna in naravna gnojila, gnojenje rastlinam; sadjereja, naprava sadovnjakov, oskrbljevanje sadnega drevja; vinoreja, kletarstvo, bolezni vina, priprava dobrega vina, najvažnejše bolezni živine. Kmetijski zakoni, razdelitev gozdov in pašnikov, vodopravni zakon, lovski zakon, živinorejski zakon. Združništvo, posojilnice, konsumna društva, različne kmetijske zadruge. Hmeljarstvo, različne razpredelnice za setev in žetev, preračunjanje funtov v kile, oralov v hektarje. Tabele za knjigovodstvo i. t. d. Koledar je izborna sestavljen in se vsakemu nujno priporoča. Cena koledarju je K 1.60, s pošto K 1.80. Naroča se pri tvrcki Ivan Bonač v Ljubljani.

Na obrtnonadaljevalnih in pripravljajalnih šolah kranjskih je bilo v šolskem letu 1905/6 učencev: obrtna nadaljevalnica na višji realki v Ljubljani 277, obrtna pripravljajalnica na I. mestni deški šoli 96, na II. 92, na III. 88 učencev. Obrtna nadaljevalna šola na Bledu je imela 30, Cerknica 27, Kamnik 50, Kočevje 68, Kranj 99, Krško 31, Metlika 36, Novo mesto 86, Postojna 31, Radovljica 34, Ribnica 32, Škofja Loka 50, Šmartno 38, Tržič 78, Št. Vid nad Ljubljano 130, Zagorje na Savi 71, Idrija 56 učencev.

Narodno gospodarstvo.

Da je Tomaževa žlindra mnogo boljše gnojilo kot razklejena kostna moka, dokazuje pokus, ki ga je napravil graščak K. Maier v Ložu pri Vipavi. Uspeh gnojitve s Tomaževo žlindro je bil mnogo ugodnejši. Naprošeni smo opozoriti na tozadevno notico v zadnjem „Kmetovalcu“.

Slovenski trgovski potniki so si osnovali svojo organizacijo. Čuditi se je, da je ta stan toliko časa ostal brez nje. Saj je za premenljivi in težavni položaj trgovskega potnika naslonitev na tovariša in tako omogočeni skupni nastop za skupne koristi tako nujna potreba. Če bo organizacija delavna, bo lahko veliko storila za svoje člane, pa tudi za našo trgovino.

Kokoši po zimi nesejo le, če so dobro krmljene. Na 15 kokoši se računa navadno 1 l ječmena boljše vrste; na eno kokoš pride torej poprečno 50 g zrna. Poleg tega jim je treba dajati zjutraj mehko krmo iz otrobov, kuhanega krompirja, kuhinjskih odpadkov. Zvečer se jim da več zrna, ker za njega prebavljanje

potrebujejo dalje časa, kar je dobro, ker se pri prebavljanju dela gorkota. Poparjena detelja in listi vohrovta nadomestujejo kokošim po zimi zelenjavo, ki jo po leti dobe same na travnikih.

S čim naj gnojimo zemljo. Teška, vlažna, mrzla ilovica in glina potrebuje mnogo fosforove kisline, malo dušika in še manj kalija. Lahka suha, gorka tla potrebujejo mnogo dušika, a manj fosforove kisline in kalija. Peščena tla zahtevajo mnogo kalija in fosforove kisline in pri pravilnem menjavanju pridelka manj ali nič dušika. Močvirna zemlja potrebuje kalija in fosforove kisline. Slednjič je še omenjati, da umetna gnojila učinkujejo bolje na apnenih tleh, kot na onih, katerim manjka apno. Poleg drugih gnojil tudi apno zelo upliva na rodovitnost zemlje, ker je zanjo neobhodno potrebna redilna snov.

Če se pri prašičih zarede uši, je treba skrbeti pred vsem za snago. Da se uši ugonobe, umivati je treba napadene dele z močno tobakovo vodo, ki se napravi, če se na 20 delov vode skuha del tobaka. V lekarnah se dobi izvrstno sredstvo zoper uši, to je mazilo iz živega srebra; s tem mazilom je treba večkrat mazati, če hočemo da pomaga. Ker je mazilo strupeno paziti je treba, da ga žival ne liže.

Kdaj se pretoči vino? Ko je novo vino popolnoma pokipelo, se sod napolni in zabije. Meseca decembra in januarja, ko se je novo vino učistilo, mora se vino prvič pretočiti in od drož ločiti.

Če vino dobi okus in duh po novem sodu, ga je treba pretočiti v drug sod. V stari posodi izgubi vino sčasoma prav izdatno duh in okus po lesu. Z močnim čiščenjem z želotino se vzame vinu tudi precej okusa po hrastovini.

Po sklepu lista.

Črnovrška pravda se je, ker so priče, osobito nadučitelj Silvester, za obtoženke jako ugodno pričali, — hvala Bogu — srečno iztekla: vsi so oproščeni hudodelstva in so le radi prestopka obsojene Franca Kavčič in M. Skvarča na pet dni, Kat. Homovec pa na sedem dni zapora. Gosp. Vidmar je moral pri razpravi marsikatero „preslišati“. Daljše poročilo drugič.

Po svetu.

Tobaka se je porabilo l. 1905 v Avstriji za 234 milijonov kron. Po odbitku stroškov 89 milijonov kron je ostalo državi čistega dobička 145 milijonov kron. Kakor je razvidno iz dotičnega statističnega poročila, se pokadi vsako leto manj smodk in od leta do leta več cigaret. Največ se pokadi „kratkih“, namreč 474 milijonov komadov. „portorik“ 190, „kuba 168 in „viržink“ 161 milijonov komadov. Vseh smodk se je pokadilo 1190 milijonov komadov za 78 milijonov kron. Cigaret se je prodalo največ „šport“ in sicer 1120 milijonov komadov. Takoj za to vrsto pride „drama“ z 1228 milijoni komadov. Skupno se je pokadilo za 62 milijonov kron cigaret. Tudi tobaka za nosljanje se je prodalo še vedno za 4 milijone kron. Zanimivo je opa-

zovati, da se sedaj pokadi približno 10% manj smodk, kakor pred 30 leti, cigaret pa 70krat toliko, kakor takrat.

Mala naznanila.

Vsaka vrstica v teh oznanilih stane 20 vin. Pri večkratni objavi se dovoli primeren popust. Denar je poslati naprej. Plača se lahko tudi s pismenimi znankami.

Landauer, še dobro ohranjen se ceno proda v Postojni hišna številka 110.

Kašelj. Kdor tega ne uvaža, se pregreši na svojem lastnem telesu! **Kaiserjeve prsne karamele** s tremi jelkami. Zdravniško preizkušeno in priporočeno proti kašlju in hripavosti, kataru, zaslizenju in kataru v požiralniku. 5120 notarsko poverjenih izpričeval potrjuje, da drže, kar obetajo. Zavoj 20 in 40 vin. Zalogo ima **J. Hus, lekarnar v Vipavi.**

Izurjen mlekár išče službe ter jo nastopi najraje takoj. Ponudbe na **Franc Tončič, Črni vrh 29.**

Cementne cevi razne velikosti so po zmernih cenah naprodaj pri **Jos. Deklevi v Postojni.**

Mlin in stiskalnico (prešo) za sadni mošt in malo rabljena, večje vrste proda **Leop. Meden, Igavas-Stari trg pri Rakeku.**

Prsni sirop proti kašlju, hripavosti itd. steklenica 1 K 40 v. Čisto, belo ribje olje, stekl. 1 K, velika 1 K 80 v. **Mazilo proti trganju in revmatizmu,** steklenica 1 K. **Mazilo proti ozebkom,** 1 lonček 70 vin. razpošilja **lekarna Hus v Vipavi.**

Učenec in učenka se takoj sprejmeta v trgovino mešanega blaga **Frana Zadnek v Senožečah.**

Stroj in steklenice za sodovico, prav dobro ohranjene, se ceno proda. Vpraša se na **Vrhniki št. 213 L. P.**

Rezbar g. Karel Tajhel v Postojni, bivši učenec umetno-strokovne šole v Ljubljani, izdeluje po naročilu jako lična rezbarska dela po zmernih cenah tako n. pr. okvire, lovske okraske itd. Priporočamo ga najtopleje.

— Izšel je —
težko pričakovani

Koledar

za

kmetovalca 1907.

Uredil dež. nadzornik J. Legvart.

II. zelo popolnejši letnik z vsebino:

Kratek opis umne živinoreje: zlata pravila živinoreji, krmljenje goveje živine in prašičev. Prašičjereja, mlekarstvo, preiskovanje mleka, bolezni mleka. Obdelovanje travnikov, naprava in osuševanje travnikov, umetna in naravna gnojila. Sadjereja, naprava sadovnjaka. Vinoreja, priprava dobrega vina. Kmet. zakoni. Hmeljarstvo. Prerač. v kile, orale in hektarje. Koledar, sejmi in še mnogo drugega.

— Vezan je letos v posebno močno platno. —
Cena s pošto K 1-80, in se naroča pri

Iv. Bonaču v Ljubljani.

Vsled prihranitve dragega povzjetja se naj znesek naprej dpošlje.

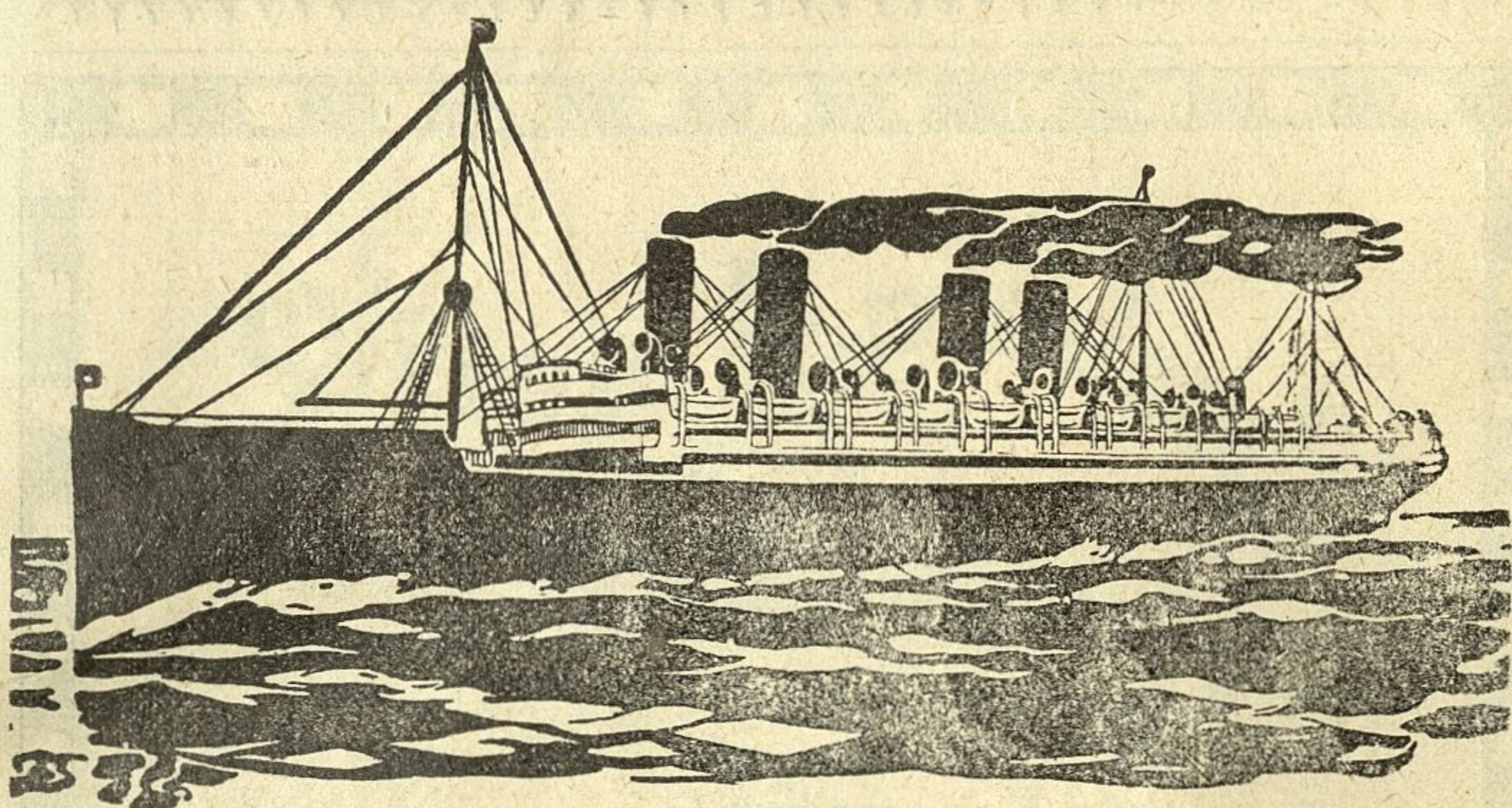
Loterijske številke.

Trst, 15. decembra	26	34	38	65	66
Praga, 19. decembra	58	82	74	78	52

POZORI**BERITE!**

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko je
s parniki „Severonemškega Lloyd“

iz BREMNA v NEW-YORK

s cesarskimi brzoparniki „Kaiser Wilhelm II.“,
„Kronprinz Wilhelm“, „Kaiser Wilhelm der Grosse“.

Prekomorska vožnja traja samo 5 do 6 dni.

Natančen, zanesljiv poduk in veljavne vozne listke za parnike
gori navednega parobrodnege društva kakor tudi listke za vse
proge ameriških železnic dobite v Ljubljani edino le pri

EDVARDU TAVČARJU
KOLODVORSKE ULICE ŠT. 35.

nasproti občeznani gostilni „pri Starem Tišlerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in sobota.
— Vsa pojasnila, ki se tikajo potovanja, točno in
brezplačno. — Postrežba poštena, reelna in solidna.

Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor: Kolorado,
Mexiko, Kalifornijo, Arizona, Utah, Wioming, Nevada, Oregon
in Washington nudi naše društvo posebno ugodno in izredno ceno
čez Galveston. Odhod na tej progi iz Bremena enkrat mesečno.
Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimora in na vse ostale
dele sveta, kakor: Brazilijo, Kubo, Buenos-Aires, Kolombo,
Singapore, v Avstralijo i. t. d.

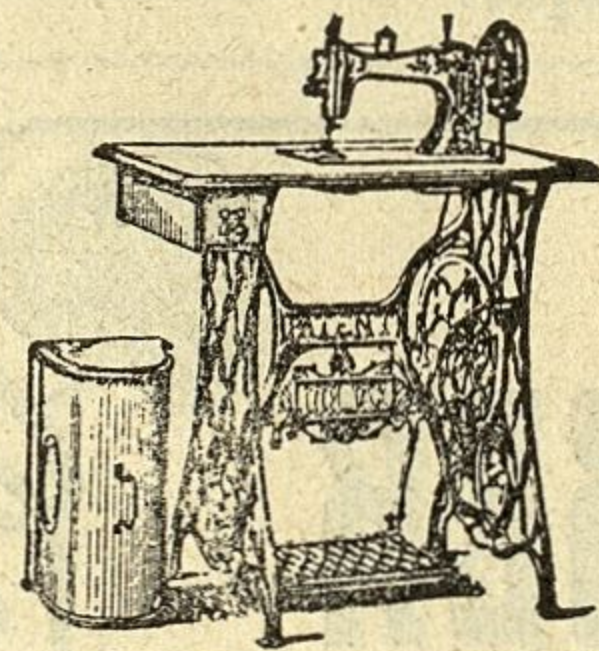
IVAN JAX & sin v Ljubljani

Dunajska cesta 17

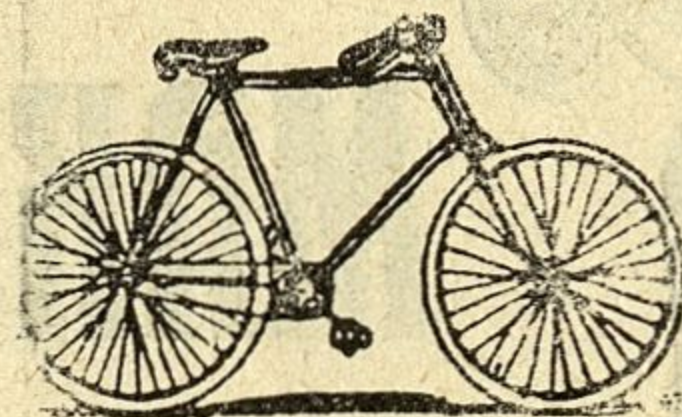
priporočata svojo bogato zalogo

šivalnih
strojev,
voznih koles
in

disalnih strojev.

Pouk v šivanju in vezenju
na stroje brezplačen.

Notranjci, rabite narodni kolek v
korist družbe sv. Cirila in Metoda!

V hiši gospe Helene Orešek v Postojni

● **zobozdravnik** ●

iz Ljubljane, Špitalske ulice št. 7

Amerik. zobz.
Vsa zobotehnična dela

Amerik. zobz.
v konces. ateljeju

O. SEYDL

izvršujejo.

Ordinira vsako soboto od 8. do 5. ure.

Prodaja vina

Imam za prodati v kleti več sto hektolitrov prist-
nega istrijskega vina lastnega pridelka, potem
rakije in olja po primerno nizkih cenah.

Ivan Pujman

trgovec in posestnik vinogradov v Vodnjanu-Dignano.

Velika trgovina in pekarija

ANTON DITRICH v. Postojni

priporoča bogato zalogo špecerije, železa, porcelana, stekla, galanterije,
barv in kolonialnega blaga na debelo in drobno.

Zaloga Portland- in Roman-cementa ter vseh potrebščin za stavbe.

Zastopstvo za Notranjsko najboljšega strešnega krila „Eternit“ in druge
raznovrstne opeke za krite streh.

Rudeča sol in redilni prašek za živino.

P. n. gostilničarji do-
bijo steklo, porcelan
in kuhinjsko opravo
po nižanih cenah.

P. n. rokodelci dobijo
na vse v njih stroko
spadajoče orodje in
blago primeren
popust.

Stenski koledar za leto 1907 se dobiva po 40 v
komad pri **MAKSU ŠEBRU** v Postojni.

MAKS ŠEBER

v Postojni.

Akcidenčna tiskarna.

Knjigoveznica.

Fotografični atelije.

Zaloga vsakovrstnih tiskovin

za županstva, krajne šolske svete, šolska vodstva, posojilnice, mlekarske zadruge itd.

Izvršuje se po naročilu vsa druga tiskarska dela

kakor n. pr. letna poročila, cenike, vabila k veseliam in občnim zborom, programe, naznanila o zarokah, porokah itd., parte liste, pisma in kuverte z naslovi, posetnice, razglednice, trgovska naznanila itd. itd.

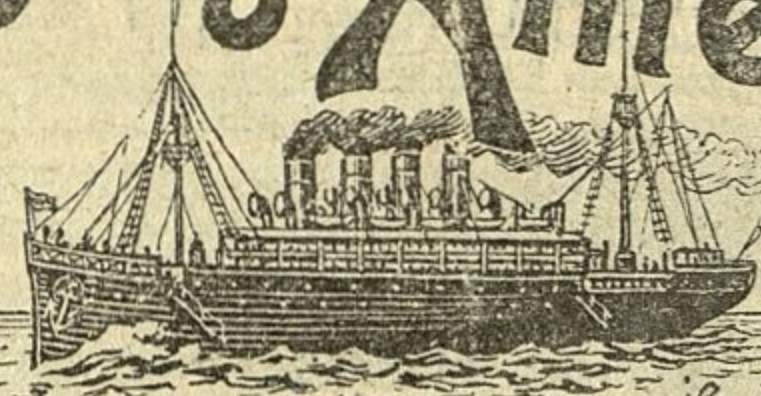
Svetovnoznana postojnska jama

je odprta vsak dan ob pol 11. uri dopoldne in je izključno električno razsvetljena.

Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.

Ob nedeljah in praznikih pa le K 8.— za osebo.

Hamburg-Amerika Linie

Vožnja traja
dni 6 dni

izvrstna prilika za potovanje je in ostane

z najnovejšimi leta 1905 in 06 zgrajenimi velikanskimi parniki

"Amerika" 24.000 ton
"Kaiserin Augusta-Victoria" 25.000 ton
toraj še enkrat večji
kakor do sedaj veliki parniki z 8-12.000 tonami

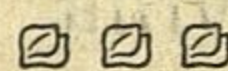
Pojasnila daje zastopnik:
Ljubljana **Fr. Seunig,**
Kolodvorske-ulice št. 28

Odhod iz Ljubljane vsaki ponedeljek, torek in četrtek v tednu.

Notranjska posojilnica v Postojni

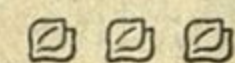
registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
dopoludne.

Obrestuje hranilne vloge po 4½% brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5% in amortizaciji najmanj 1%, na osobni kredit po 6%.

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.

Pivovarna „G. AUER-jevi dediči“

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12.

priporoča svoje izvrstno marčno in na bavorski način varjeno pivo

v prid družbe sv. Cirila in Metoda.

Zaloge na Notranjskem so: v Idriji (založnik gosp. Franjo Didič, posestnik i. t. d.), v Št. Petru na Krasu (založnik gosp. Anton Rebec, vinotržec), v Prestranku (založnik „Mlekarska zadruga“) in v Žireh (založnik gosp. Matija Gostiša, posestnik).